

"הסוחר מוונציה" לוויליאם שקספיר בתיאטרון הקאמרי. עברית: אברהם עוז; בימוי: יוסי יורעאלי.

השמועה מתהלכת בעיר כאילו הסוחר מוונציה הוא חרוב. אל תאמינו לאף מילה. ההצגה של יוסי יורעאלי היא מעניינת, מבררת, קיצבית וקולחת. העברית של אברהם עוז מודרנית ומצלצלת על הבימה בדיוק כפי ששקספיר היה רוצה שתישמע. כלומר מובנת לכל פשוט טי העם, ולא רק ל"אינטליגנטים". מר בית השחקנים משתלבים הטוב בתוך החזיון הכללי. שהוא מוכיר אמנם פא-רודיה על שקספיר בכמה מקומות. אבל בסופו של דבר מגיע למסקנות הנכונות מבחינה דרמטית ותוך כדי כך גם משעשע את הקהל.

הסיפור על היהודי המנוול הדורש ליטרת בשר מסוחר ונציאני שלא עמד

נאמן וחזקיהו עברית מודרנית

בהתחייבותו הכספית בזמן, היה מאז ומתמיד אבן מחלוקת בין מפרשי שקספיר: האם זו אנטישמיות או לא? ובכן, אחרי המערכה הראשונה של יוסי יורעאלי, אפשר אולי להמשיך ולתהות שמה היהודי אינו באמת הנבל המוסר למ ביותר עלי אדמות. אולם כאשר מסתיימת ההצגה, אין עוד כל ספק: עדת הריקים והפוחנים של ונציה, מוצגים כעדר מטושטש ונבוב, מול דמותו של איש התובע את עלבונו אחרי דוריי דורות בהם ספג מהלומות וחרפות אין סוף.

מי שדווקא רוצה לחפש קוצים ב-אליה, יכול אמנם לטעון שיורעאלי לא הצליח ליצור אפילו דמות אחת מושלמת על הבימה, אלא שיש בכל הכל בבובות, וזה נרמז אפילו בבובות של ממש המשקיפות על השחקנים מן החלק האחורי של הבימה. ואין ספק שלא כל צוות השחקנים משתלב בקצב המזורז של הבימוי: ישנם המגמגמים וישנם הרגאים פשוט מצחיקים כשפיהם סגורים, ומגוחכים כאשר הם פותחים אותם. אפי שר אמנם לטעון כי הנסך המרוקאי נראה כמו שחקן קאבוקי ואילו האציל הספרדי מדבר במיבטא צרפתי, אבל כל אלה שטויות.

אבנר חזקיהו, יצחק חזקיהו, גרמן אוניקובסקי, יעל אביב, הלל נאמן, שלמה ויזניסקי ויוסי אלפי מסתדרים היטב עם העריונות של יורעאלי ובמיוחד יחד עם העברית של עוז, וגם אם הם גולשים לעתים לגישויות אין זה מפריע כלל. התפאורה בשחור לבן (הרעיון ה-מקורי מגיע מלונדון), רומזת בכיור לליקוי שבמחזה עצמו, הכתוב בשחור לבן, והעובדה שהיהודי עושה בסוף ההצגה גם הוא לבוש לבן הולמת לא

עברית מדוברת לא נורמלית

נאות דן בן-אנוש ונתיבה בן-יהודה

אהרן חברה!

פנ-מצ'ה

קריית-תחתית

פיאצ'ה, דרושקה ערבאיה

שתול ת' אדם המוצב במקום עבודה, בחב"ר, במוסד או במדינה זרה ומשרת את ענייניו של האדם, הגוף, החברה או המדינה שהציבה אותו. סינונימים: שטינקר, איש שלנו, שפון, מלשן.

אולי בתוך תוכו יש לעיור וייצמן איזה סימפטיים למפא"י, אבל אני לא מאמין בשום אופן שהוא שתול בנח"ל. * ,אחרי מלחמת האזרחים בספרד הרוסים שתלו אותו בארץ-ישראל ובמשך הזמן השתול הזה הפך למפקד בכיר בהגנה, למומחה צבאי והיסטוריון שנהנה מאמונם של כל ראשי הצבא והמדינה.

מישהיניק ת' ז' אדם שעבר זמנו, מי שתובע הערכה וכבוד בזכות עברו המפואר ולא בזכות מעלותיו כיום.

המישהיניק הזה יתפוש אותך ברחוב ולא יעזוב אותך עד שלא יספר לך את עלילות הגבורה שלו משנות תרפ"ו. תזרזר ממנו! * ,טיפוס מהעלייה השנייה או מישהיניק לא יצליח לעבוד היום עם הנוער. (מדברי השר יוסף אלמוגי.)

תפנס לי לתחת! גידוף חריף שאינו מקובל בחברה מהוגנת. ביטוי ליחס מזלזל ובי-טול. סינונימים: קפוף לי, שק לי, מחרבן עליך, מצפץ עליך, לא שם עליך, שם זין עליך. ,לא מוצא חן בעיניך! אתה יכול להיכנס לי לתחת! * א: ,אתה תראה מה שאני אעשה לך! * ב: ,אתה יודע מה? אתה יכול לקפל את האוזניים ולהיכנס לי לתחת!

טרופ מסע הזיות בהשפעת סמים הלוצי-נגנים ובעיקר הכוונה להזיות בהשפעת חומצה ליסרגית (אל.אס.די).

עזוב אותו. תן לו לשבת בשקט. הוא כבר שעתים בטרופ. * ,תפס טרופ חדש. התחיל להגיד תפילין, להתפלל ולהאמין באלוהים. כול ואחד וטרופו! * ,בשלוש בבוקר לקח כדור ונסע לראות את הזריחה בירושלים. היה לו יופי של טרופ.

מיץ ש' תמצית, מהות, עיקרו של דבר. ,בשלושה משפטים נתן לי את המיץ מהר-צאה של שעתיים. * ,בחקירה הנגדית הוא הוציא מהעד את המיץ.

משתנה בעמידה כינוי לאשה נועזת, אמיצה, חזקה, גברית. סינונימים: גבר, בחורה עם ביצים, חברמנית, שאטרית, אבדאית. ,תראה אותה, לא תיתן בשבילה גרוש. נר-אית כמו ינטה ומדברת כמו יאנקה, אבל כשמגיע להחלטה היא שמה את כל הגברים בכיס. משתינה בעמידה בלי בעיות. * ,מה אתה מדבר! זאת לא מתביישת מאף אחד. מש-תינה בעמידה ולא שמה זין.

לנוה לא

הנושבה שלנו?

"המושבה שלנו" בתיאטרון ה-עירוני בחיפה. כתב יהודה סובול לפי "העירייה שלנו" לתורנתון וילדר. בימה: נורה צ'לטון.

כשכתב תורנתון וילדר את העיירה שלנו, בסוף שנות השלושים, ניסה לצייר דיוקן נאמן של העיירה האמריקאית בתחילת המאה. היו בהצגה של וילדר חידושים רבים בבימוי - למשל העדר תפאורה מקובלת - וחידושים במבנה המחזה - שהיה כמעט ללא-עלילה - היה במחזה לא מעט שמאלץ. הרבה מאוד תמימות אידאליסטית, אבל בסך הכל היה כתוב במקצועיות רבה. ריתק את הקהל ונחשב אפילו להפכני - מבחינות מסוימות.

כאשר החליט יהודה סובול, כמעט 35 שנים לאחר-מכן, להעביר את העיירה של וילדר למושבה שלנו בישראל, השי-תנו במקצת העניינים. כי מה שקרה במושבה הישראלית לפני כמה עשרות

שנים אינו יכול בשום פנים ואופן להצי-טיר כחיים על מי מנוחות נוסח העייר-רה האמריקאית של וילדר. שלא לדבר על כך שאצלנו בכל פעם שמנסים לצייר עבר נוסטלגי מתקבל עבר פאי-רודי, ובמקום להתגעגע למה שהיה פעם, יש לך רצון לגחך.

אמנם יש כמה רגעים רגישים וכנים בהצגה, והם נזקפים לזכותה של רחל דובסון, בדמות נערה הגדלה במושבה, ומגלה בסוף את אכזריות הזמן החולף שאין לעצור בעדו. אבל קשה להתרשם משאר ההצגה, אלא אם כן רוצים להזי-כיר את הפארודיה היקית של מיכאל כפיר, ובעיקר של רינה רוזנבאום. הי-מצחיקה גם כאשר אין כל צורך בכך. ובסופו של דבר, אם רוצים להנציח את המושבה שלנו (ולמה לא בעצם?) מדוע צריך לקחת מחזה כל-כך אמרי-קאי וכל-כך מעוגן בזמן ובמקום כמו זה של וילדר, במקום לנסות ולכתוב משהו חדש? או שמה זאת צריכה להיות ההודאה הרשמית הסופית בפשיטת הרגל של המחזאות הישראלית?

ספרים

צריך לחדש את הנולאי

"הכלבו" של אפרים קישון - הוצאת ספרית "מעריב" 1972. אפרים קישון הוא, כפי שכבר ודאי

ידוע לכל, אמן ההומורסקה הקצרה, במשך שנים על גבי שנים התרגלנו לכך שהוא נוטל בידיו איזה פרט שיגר-רתי בחיינו. המודרניים, הופך אותו כהנה וכהנה, בשפה פדנטית בדיוק במידה המתאימה לגרימת צחוק, ומביא מצבים בכמה שורות ספורות, אל השיא האבי-סורדי ההגייוני, המתבקש בעולם הקישור-ני. וזה קרה בחד גדיא אחרי חד גדיא, ובקובץ אחד אחרי השני, מזה שנים רבות. אז הרי לכם עוד קובץ. זאת אומרת, שוב אוסף של מעשי-קונדס אשר התפרסמו בטורו של קישון במעריב. למען האמת, קישון לא השתנה כלל. הוא ממשיך להיות אותו איש אשר שיגע את המדינה בהומורסקות הראשונות שלו, אבל משהו בכל זאת השתנה, וזאת הא-ווירה בארץ זו, בה מתפרסמות ההומור-סקות. ישראל היא כנראה ארץ דינמית עד כדי כך שהיא גוזמת את ההומור-רטיטנים שלה, כי אחרת כיצד אפשר היה להסביר שהאבסורד מתמול שלושם נראה היום כמציאות בנאלית, ומה שהיה פעם צריך להיות מגוחך עד כדי דמ-עות של צחוק, נראה היום סתם צילום של מציאות, שלא לדבר על כך שיש ומציאות היא עוד הרבה יותר אבסור-דית ומגוחכת אפילו מן הדמיון של אפ-רים קישון. למשל, אילו היה מתאר מישהו בצורה מדוקדקת את תולדות מצעדי-הפזמונים בארץ, והדרך בה מת-נהלים, זה היה מדהים, מפתיע ומצחיק יותר מיומרה בציבור המופיע בספר זה.

לכן, מצד אחד הקטנה עימה מבלים את מרבית האמשים, אינה עוד בגדר פנעם, משום שהפכה למטבע-לשון מ-קובלת בשפה העברית (וזאת לזכותו של אפרים קישון). מצד שני, הדיעות הפוליטיות אינן בדיוק מתקדמות (השי-ביתות, למשל, נועדו בעיקר לשעשע בימי המסין). שלישית, השינואות הפרטיות של מר קישון מתחילות להישמע כ"אדיא פיקס" (למשל, שהמבקרים אינם מבינים מאומה בטעם הקהל. מי יודע, אולי הוא צודק?).

לעומת זאת, כשהמדובר בענייני דיו-מא הניצבים מתחת לזוכית המגדלת ההומוריסטית של קישון, לדוגמא כאשר

קישון

שיא האבסורד ההגייוני

צריך למסור את הכלבה המרדנית לאי-לוף או את הילד לטיפול פסיכיאטרי, זה עדיין משעשע מאד - וזאת כנראה הוכחה שליחו של קישון לא נס. צריך רק להיכנס לחלעת בלאומיך ולשכות קצת מן הנושעה היום בסביבה, כדי ליהנות ממנו כראוי.

תקליטים

ההולכים לשום מקום

| הפרברים - סי.בי.אס. 64661.

זה נכון שהפרברים הם, היום, הצמד הישראלי המלוש ביותר בארץ. נכון גם שטכניקת הליווי שלהם היא המשוכללת ביותר מכל הצמדים הרבים שצצו מאז ימי (המשך בעמוד 12)